ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

ΤΑ ΨΑΡΙΑ ΚΑΙ Η ΨΑΡΙΚΗ

Μιὰ τέχνη ποὺ δὲν προώδευσε ἐπὶ χιλιάδες χρόνια. Ὁ γέρω - ψαροκυνηγὸς τοῦ Θεσκρίτου. Τί εἶπε ὁ Κλεμανσὼ γιὰ τὸ ψάρεμμα. Ἡ Καστοριανὴ - «Γαροῦφα». Ἕνα παράπονο τοῦ κ. Περ. Ἀργυροπούλου στὸ Θεό. Μιὰ ἐπιθυμία τοῦ Βασιλέως Ἀλεξάνδρου ποὺ δὲν ἐξεπληρώθη. Τί ἐπάγγελμα ἐδήλωσε ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Ζαΐμης, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

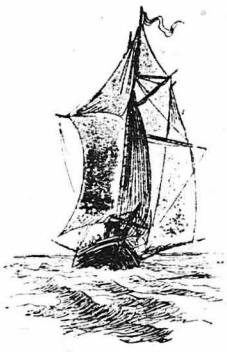

Μιὰ ἀπὸ τὶς ὠφελιμώτερες τέρψεις τῆς ἐποχῆς αὐτῆς εἶνε καὶ τὸ ψάρεμμα. Ἀλλὰ τὸ ψάρεμμα δὲν τέρπει μόνον ἀλλὰ μαθαίνει τὸν ἄνθρωπο καὶ νὰ ὑπομένῃ. Ἔχει ἀποδειχθῆ ἐπιστημονικά, ὅτι πολλοὶ ἀνυπόμονοι, νευροπαθεῖς εὐέξαπτοι, σὰν ἀρχίσαν νὰ καταγίνωνται στὸ ψάρεμμα διορθώνονται καὶ γίνονται ὑπομονητικοί.

Δυὸ μέσα ἐπενόησεν ὁ ἄνθρωπος γιὰ νὰ ψαρεύῃ. Τό δίχτυ καὶ καὶ τ' ἀγγίστρι. Ἀπάνω σ' αὐτὰ τὰ δυό, ἔχουν τὴν βάση τους, ὅλα τὰ ἄλλα ἐργαλεῖα τῆς ψαρευτικῆς.

Ὅσοι ἐμελέτησαν εἰδικῶς τὴν ἱστορία τῆς ἐξελίξεως τῆς ψαρικῆς, βεβαιώνουν ὅτι στὴν ἀρχή ὁ ἄνθρωπος ἔπιανε τὰ ψάρια μὲ τὰ χέρια. Ἐπειδὴ ὅμως, γλυστροῦσαν μέσα ἀπὸ τὰ χέρια του καὶ τοῦ ἔφευγαν κατέφυγε σιγὰ - σιγὰ στὸ δίχτυ.

Τὸ δίχτυ ἦταν γνωστὸ καὶ στοὺς ἀρχαιοτάτους λαούς.

Στὸ Βρεττανικὸ Μουσεῖο τοῦ Λονδίνου, φυλάσσονται μεγάλα ἀνάγλυφα, ἀπάνω σὲ λίθους, ποὺ παριστάνουν σκηνὲς ψαρέμματος, ποὺ γίνεται μὲ δίχτυα. Ἡ πλάκες αὐτὲς ἔχουν βρεθεῖ σὲ Ἀσσουριακὰ ἀνάκτορα. Ἀλλὰ καὶ σὲ πολλὰ μνημεῖα τῆς Αἰγύπτου, βρεθῆκαν ἀνείλογες παραστάσεις.

***

Ἀργότερα ὁ ἄνθρωπος ἄρχισε νὰ ψαρεύῃ καὶ μὲ ἀγκίστρι.

Στὶς ἀνασκαφὲς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἀκριβῶς ἐκεῖ ὅπου ἦταν τὸ λιμάνι τῆς Σελευκείας, βρεθῆκαν δυὸ ἄγκιστρα ἀπὸ ὀρείχαλκο.

Μιὰ πολὺ ὡραία εἰκόνα τῆς ζωῆς τῶν ψαράδων, δίνει ὁ Θεόκριτος, σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ εἰδύλλιά του, τό ὁποῖον τόσο ἐπιτυχημένα ἔχει μεταφράσει ὁ Δροσίνης.

Δυὸ γέροι ψαροκυνηγοί, μαζὶ ἦσαν ξαπλωμένοι
Πάνω στὰ βοῦρλα τὰ στεγνά, μέσ' στὴν πλεχτὴ καλύβα.
Τῆς ψαρικῆς τὰ σύνεργα εἶχαν ἐκεῖ κοντά τους:
Τὰ πανεράκια τὰ ρηχά, τὰ μακρυὰ καλάμια,
Τ' ἀγκίστρια, τὰ δολώματα, τὶς πετονιές, τοὺς κύρτους,
Τὰ δίχτυα, τὰ καμάκια τους καὶ τὴ γρηά τους βάρκα.

***

Διὰ μέσου ὅμως τῶν αἰώνων ἡ ψαρικὴ ἀναπτύχθηκε πολὺ καὶ ἔγινε κλάδος τῆς βιομηχανίας, ποὺ ἀπασχολεῖ σήμερα ἑκατομμύρια ἀνθρώπων καὶ πολλὲς χιλιάδες πλοῖα.

Ἀλλὰ μὲ ὅλην αὐτὴν τὴν τεραστία της πρόοδο, ἡ βάσεις της μείναν ἡ ἴδιες. Καμμιὰ ριζικὴ μεταβολή, καμμιὰ ἐπανάστασις δὲν συνέβη σ' αὐτήν, ὅπως π. χ. στὸ κυνήγι.

Ἂν σηκωνόντουσαν ἀπὸ τοὺς τάφους τους, ἔπειτα ἀπὸ 2. 000 χρόνια, οἱ γέρω - ψαράδες τοῦ Θεοκρίτου, δὲν θὰ αἰσθανόντουσαν καμμιὰ δυσκολία νὰ ψαρέψουν, μὲ τὰ ἐργαλεῖα τῶν σημερινῶν συναδέλφων τους.

Δὲν θὰ συνέβαινε ὅμως τὸ ἴδιο ἐὰν ἦσαν κυνηγοί. Γιατὶ τὸ μπαροῦτι κατέλυσε τὰ βέλη καὶ τὰ δόρατα...

— Καλύτερα ὅμως ποὺ δὲν προόδεψε ἡ ψαρική, ἔλεγε κάποτε ὁ Κλεμανσώ, γιατὶ ἔτσι θάχανε τὸν παληὸ γραφικό της χαρακτῆρα.

***

Τὸ ψάρεμμα μπορεῖ νὰ διαιρεθῆ σὲ δυὸ κατηγορίες :

Στὸ ψάρεμμα τῆς θαλάσσης καὶ στὸ τῶν γλυκῶν νερῶν.

Στὴν Ἑλλάδα τὸ δεύτερο εἶνε πολὺ περιορισμένο γιατὶ οὔτε μεγάλες λίμνες ἔχουμε, οὔτε ποταμούς.

Μόνον στὴ Μακεδονία γίνεται κάποια κίνησις μὲ τὶς μεγάλες λίμνες τοῦ Ὀστρόβου, τῆς Καστοριᾶς, τοῦ Πετρίσκου κ.λ.π. Στὰ ἐνδότερα μάλιστα τῆς Μακεδονίας, οἱ κάτοικοι, ἐπειδὴ ἔχουν συνειθίσει στὰ ψάρια τοῦ γλυκοῦ νεροῦ, εἶνε ἀδύνατον νὰ φᾶνε ψάρι θαλασσινό.

Στὴν Καστοριὰ μαγειρεύουν κατὰ δέκα διαφόρους τρόπους τὸ μεγάλο τῆς λίμνης ψάρι, τὸ «γριβάδι» ὅπως τὸ λέν, τὸ ὁποῖο εἶνε ὁ «κυπρῖνος» τῶν γλυκῶν.

Τὸ καλύτερο φαγητὸ εἶνε ἡ «Γαροῦφα», κατ' ἐξοχὴν Καστοριανὸ φαγί, ἀπὸ τὸ ὁποῖο πῆραν κ' οἱ Καστοριανοὶ τὸ παρατσοῦκλι τους. Οἱ Σιατιστινοί, οἱ Κοζανῆτες κι' οἱ Ἀνασελιτσιῶτες τοὺς λένε «Γαρουφάδες».

Ἡ Γαροῦφα γίνεται μὲ ξῦδι, σκόρδο, καρύδια κ.λ.π. Ὁ φίλος κ. Θωμᾶς Βλαλᾶς, ἂς δώσῃ μιὰ σχετικὴ συνταγὴ μὲ τὴν ἐφημερίδα του ἡ «Καστοριά», γιὰ νὰ δοκιμάσῃ τὰ καλὰ τῆς Καστοριανῆς μαγειρικῆς κι' ὁ ἄλλος κόσμος.

***

Μὲ τὴ «Γαροῦφα» αὐτὴ ἔμειναν καταμαγευμένοι καὶ πολλοὶ ἀνώτεροι Γάλλοι ἀξιωματικοί, ποὺ τὴν γευθῆκαν κατὰ τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους.

Ὁ κ. Περικλῆς Ἀργυρόπουλος, ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν Κορυτσᾶν, ὅταν τὴν παραδῶσαν οἱ Γάλλοι τοῦ Ντεκουὰν καὶ τοῦ Σεράϊγ στοὺς Ἀρβανῆτες καὶ φιλοξενηθεὶς μιὰ βραδυὰ στὴν Καστοριά, τόσο ἐνθουσιάστηκε μὲ τὴ «Γαροῦφα», ὥστε δὲν ἐδέχθη νὰ φάῃ ἄλλο φαγητό, παρὰ μόνον «Γαροῦφαν»! Βρῆκε δὲ ὅτι ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε ἐλαττωματικὰ τὸν ἄνθρωπο γιατὶ δὲν τὸν ἔπλασε καὶ μὲ ἄλλα δύο... στομάχια, βοηθητικά, γιὰ νὰ τὰ χρησιμοποιῆ ὅταν... περνάῃ ἀπὸ τὴν Καστοριά!

***

Κι' ὁ μακαρίτης Βασιλεὺς Ἀλέξανδος, εἶχεν ἀκούσει γιὰ τὸ φαγητὸ αὐτὸ καὶ ὅταν ἐπεσκέφθη στὰ 1918 τὴν Καστοριὰ ἐζήτησε νά... λάβῃ γνῶσιν.

Δὲν τὸ κατώρθωσε ὅμως, γιατὶ ἐκεῖ τὸν ἐπερίμενε «*ἐπίσημο τραπέζι*» ποὺ τοῦ παρέθεσε ὁ Γάλλος ἀρχιστράτηγος Γκυγιωμᾶ καὶ ποὺ καὶ τὰ φαγητὰ ἦσαν... ἐπίσημα!

Παραπονεμένος ὁ Ἀλέξανδρος, γύρισε καὶ εἶπε στὸν Νομάρχη Φλωρίνης κ. Στ. Σταματίου καὶ εἰς τὸν Μητροπολίτην Πολύκαρπο, νῦν Μητροπολίτην Βερροίας.

— Βρὲ ἀδερφὲ κ. Νομάρχα, ἄλλη ἰδέα εἶχα γιὰ σένα. Ἐγὼ ἤλπιζα ἐρχόμενος ἐδῶ νὰ ἀνταμώσω μόνο Ἕλληνες καὶ νὰ φάω φαγητὰ ἑλληνικά, καὶ σὺ μὲ ἔφερες καὶ μὲ ἔριξες μέσα στοὺς Φράγκους!

— Μεγαλειότατε, δὲν φταίει ἄλλος κανεὶς παρὰ τὸ ἐπίσημο τοῦ ἐρχομοῦ σας. Ἐλᾶτε καμμιὰ φορὰ ἰνκόγνιτο καὶ τότε θὰ γνωρίσητε καλὰ τοὺς Ἕλληνας καὶ θὰ ἰδῆτε καὶ τὴ ζωή τους!

— Σοῦ δίνω τὸ λόγο μου Νομάρχη, ὅτι θἔρθω :

— Ἰνκόγνιτο ὅμως, Μεγαλειότατε.

— Ἰνκόγνιτο.

Δὲν πρόφθασε ὅμως. Σὲ λίγους μῆνες πέθανε, ἀπὸ τὸν πιὸ ἀνεπάντεχο θάνατο!...

***

Φύγαμε ὅμως ἀπὸ τὸ ψάρεμμα.

Στὴν Γαλλία τὸ ψάρεμμα στὰ ποτάμια ἀρχίζει σὲ ὡρισμένες ἐποχές. Ἡ ἐποχὴ του εἶνε ἀρχὲς Ἰουνίου. Χιλιάδες δὲ κόσμου περνᾶν τὴν ὥρα τους ψαρεύοντας κατὰ μῆκος τῶν μεγάλων ποταμῶν, τοῦ Σηκουάνα, τοῦ Μάρνη, κλπ. Δὲν ψαρεύει δὲ μόνον ὁ κοσμάκης Μανιώδεις ψαράδες εἶνε καὶ πολλοὶ πολιτευταί, συγγραφεῖς, καλλιτέχναι...

Ἕνας ἀπὸ τοὺς πιὸ ἐμπαθεῖς φίλους τοῦ ψαρέμματος στὴ Γαλλία ἦταν καὶ ὁ ἄλλοτε πρωθυπουργὸς Βαλδὲκ Ρουσσώ. Ἀπὸ τοὺς μυθιστοριογράφους δὲ ὁ Ἀλφόνσος Κάρ, ὁ Ὠζιέ, ὁ Σανδώ, ὁ Μωπασσάν. Ὁ πρῶτος μάλιστα εἶχε καὶ γόνδολα δική του, ἀπάνω στὴν ὁποία καθότανε καὶ ψάρευε.

Ψαρᾶς διάσημος στὸν καιρό του ἦταν κι' ὁ Ἰταλὸς μουσουργὸς Ροσσίνι.

***

Στὴν Ἑλλάδα οἱ ἐρασιτέχνες ψαράδες εἶνε ἐλάχιστοι. Ὁ πλέον φανατικὸς ἀπ' ὅλους εἶνε ὁ Πρωθυπουργὸς Ζαΐμης. Ἀγαπάει τὸ ψάρεμμα μὲ ὅλη τὴν καρδιά του.

Ὡραῖο εἶνε καὶ τὸ κατωτέρω ἀνέκδοτο, σχετικῶς μὲ τὸ ψάρεμμα τοῦ Ζαΐμη, ποὺ συνέβη πρὸ ὀλίγων μηνῶν.

Οἱ κυνηγοὶ Ἀθηνῶν ἔδιδαν κάποιο χορό, καὶ μιὰ ἐπιτροπὴ των παρουσιάστηκε στὸ Ζαΐμη καὶ τὸν παρεκάλεσε ν' ἀναλάβῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν του τὸ χορό.

— Γιατί ; ρώτησε ὁ Ζαΐμης.

— Διότι δίδεται ἀπὸ κυνηγοὺς ποὺ εἶνε σπόρτσμαν καὶ αὐτοί, ὅπως καὶ σεῖς ἐξοχώτατε.

— Ναί, ἀλλὰ ἐγὼ δὲν εἶμαι κυνηγός. Ἐγὼ εἶμαι ψαρᾶς! Ἄμα δώσουν χορὸ οἱ ψαράδες, εὐχαρίστως νὰ φροντίσω γιὰ τὸ χορό τους!...

***

Κι' ὁ Βενιζέλος τώρα τελευταίως θέλησε νὰ ψαρέψῃ ἕνα ἀπόγευμα στὴν Κρήτη. Ἔριξε στὴ θάλασσα τὴν «πετονιά», ἀλλὰ ἀντὶ νὰ ψαρέψῃ ψάρια, ἀπεναντίας τὰ ψάρια τοῦ... ψαρέψανε τὴν «πετονιά!..»

Εἶχε πέσει σὲ βαθειὲς σκέψεις, ἀφηρέθηκε, καὶ ἡ πετονιὰ τοῦ ξέφυγε ἀπὸ τὰ χέρια καὶ τὴν τροβῆξαν μέσα τὰ νερά. Ὅταν συνῆλθε, ζήτησε τὴν πετονιά, μὰ εἶχε γίνει ἄφαντη!...

Πέτρος ὁ Φαληρικὸς